

ZIDOV

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAČAJU

PRETPLATA: GOD. 60 D. POLUGOD. 30 D.
ČETVRTGOD. 15 D. POJEDINI BROJ 10 D.

Sjednica Akcijonog Odbora

Nastavak.

Od 25. do 28. jula zasjedale su bez prestanka komisije. Plenarna sjednica otvorena je opet u ponedjeljak u 10 sati uvečer.

Dr. Hantke kao referent budžetne komisije izjavljuje, da je komisija povisila po palestinskoj egzekutivi predloženi budžet tek u nekim izuzecima. Kod toga bila je komisija svjesna toga, da je predloženi budžet minimalan i da nikako ne zadovoljava potrebe Palestine. No, kako iskustva posljednjih triju godina pokazuju, da se mora računati sa mjesечnim primitkom od otprilike 32.000 funti, morao se budžet dovesti u sklad sa ovom činjenicom. Povišenjem budžeta mora da se započne na strani primitaka, a ne kao do sada, na strani izdataka.

Pojedine stavke budžetnog predloga su slijedeće:

1. Poljoprivreda	LE 125.000
2. Školstvo	58.000
3. Radovi	30.000
4. Imigracija	29.000
5. Trgovina i obrt	9.000
6. Zdravstvo:	
a) Hadasa	LE 23.000
b) Kupat-holim	12.000
7. Poljoprivredna pokusna stanica	35.000
8. Šunat-ovdim (predradnje)	8.500
9. Mizrahi	8.000
10. Narodna biblioteka	8.400
11. Tehnika	2.000
12. Kemijski laboratorij univerze	3.000
13. Izvanredni izdaci	1.000
14. Uprava	9.500
15. Hipotekarna banka	15.000
16. Javne radnje (zajam misradu)	10.000
17. P. L. D. C.	8.000
18. Obveze godine 5684.	5.000
19. K. K. L.	60.000
20. I. C. T. (za P. E. C.)	5.000
21. I. C. T. (za restauracioni fond)	12.000
	446.400

Diskusija o budžetu odgadja se za slijedeću sjednicu. Medutim podnosi g. Motzkin izvještaj komisije za Jewish Agency. Komisija je ispitala predlog Egzekutive i nekoje stavke promijenila.

Prelazi se na pitanje kongresa. Poslije dulje debate izabiru se dva glavna govornika.

Grünbaum izjavljuje, da A. O. nema prava, da u pitanju Jewish Agency stvara zaključke, koji prelaze granice postavljene po XIII. kongresu. S druge strane je nemoguće odgoditi odluku, jer bi to uvjetovalo raspodjelu cijele stvari a i organizacija ne može više podnositi današnji položaj. Govornik se ne boji, da će uslijed izbora za kongres trpiti sabirne akcije.

Usiskin izjavljuje, da u pitanju Jewish Agency ne će glasovati, jer i ako je on protiv nije ipak uvidja, da sada ne preostaje drugo, već ići započetim putem. Jedan izvanredni kongres u zimi ne bi u stvari ništa promijenio, naprotiv bi bio kritičan za čitav sabirni rad za Keren Kajemet i Keren Hajesod. Ovaj riziko ne smijemo preuzeti. Weizman neka se zadovolji time, da je 80% Akcijonog Odbora za njegove predloge. Time A. O. preuzimlje odgovornost za ove predloge, i u slučaju ako kongres bude na ljetu.

Dr. Weizmann izjavljuje, da nije imao naimere, da poduzme nešto protivu-ustavno. Egzekutiva predlaže, da se kongres sazove u decembru, da stvari legalnu bazu za zaključak prego-

vora u Americi. Daljnje odgadjanje smatra sudobnosnim. Egzekutiva uvažuje ozbiljne i teške razloge, koji se navadaju protiv kongresa u zimi, naročito one iz Amerike i Palestine. No ne vidi drugog puta. Jedina bi bila mogućnost, da A. O. primi predloge egzekutive u takvoj formi, da ona ima barem moralnu mogućnost nastaviti pregovore. A. O. je odbor kongresa i daje sliku kongresnog štimunga. U današnjoj situaciji teško je naći izlaz.

Dr. Weizman, koji mora da oputuje, oprašta se od Akcijonog Odbora.

Lipsky naglašuje, da je potrebno, da A. O. jasno izrazi, u kojem da se pravcu dalje pregovara, jer je inače Weizmann nemoguće otići opet u Ameriku. Amerikancima je nemoguće doći u decembru u Evropu. To bi i štetovalo akciji Keren Hajesoda. Jedno ustavno pitanje ne smije da ima moć, da smeta u odlučujućem času cijonističkog rada.

Sokolov naglašuje, da su poslije zaključka Egzekutive u stvari kongresa pridošle nove okolnosti, u glavnome protesti iz Amerike i Palestine. No i pored toga smatra pogriješnim, da se kongres stavi pred gotovu činjenicu i zastupa stoga stajalište, da se kongres održi u zimi.

U utorak 29. jula nastavlja se ova debata i imeničnim glasovanjem odbija se održanje XIV. kongresa u zimi o. g.

Blumenfeld izjavljuje, da je nemoguće započeti raspravljanjem elaborata komisije za Jewish Agency. Predlaže stoga, da se sve rezolucije predaju Egzekutivi kao materijal i stavlja predlog:

»Akcijoni Odbor prima sa zadovoljstvom do znanja izvještaj o pregovorima, koje je vodio predsjednik organizacije u Americi u stvari proširenja Jewish Agency.

Akcijoni Odbor nalaže Egzekutivi cijonističke organizacije, da na temelju predloženog plana i rasprave o organizatornoj preudesbi Jewish Agency, nastavi pregovore tako, da će kongres moći stvoriti koначnu odluku.«

Na ovo se nadovezala opširna debata, koja se svršava zaključkom, da predsjedatelj komisije Motzkin i Blumenfeld imaju sporazumno prereditirati gornji predlog.

Dr. Halpern izjavljuje, da su egzekutiva i finansijsko i gospodarsko vijeće sporazumni budžetom komisije i ako on prekoračuje prvotni predlog. Govornik upućuje na to, da točka 15. budžeta valjda neće biti realizirana, jer se hipotekarna banka nuda, da će slijedeće godine prodati založnice za iznos od L 10.000 i više, tako da neće morati raspolažati novcem Keren Hajesoda. Cijonisti sviju zemalja pozivaju se, da povedu veliku propagandu za ove založnice, koje su sigurna investicija sa 7% kamata.

Usiskin predlaže povišenje stavke za školstvo za L 5.000 i votiranje od L 2.000 za judaistički institut.

Van Vriesland izjavljuje, da budžet ne će zadovoljiti svim potrebama, i da će rad biti težak, ali da će biti još više otešćan, ako se budžet poviši, jer će to dovesti do toga, da se obveze neće moći ispuniti. Govori o položaju blagajnika organizacije i osebinama palestinskog kreditnog poslovanja. Predlaže, da se predloženi budžet primi en bloc.

Dr. Ruppin razlaže u dugom govoru princip dosadašnje kolonizacije. U protimbi sa mnogim nezadovoljnicima smatra našu kolonizaciju prvorazrednim djelom, koja je samo, hvala izvrsnom ljudskom materijalu mogla dosegici ovaj stepen. Moramo uzeti u obzir, da smo od 1908.—1914. izdali tek oko L 20.000 za kolonizaciju. Naša nacionalna ko-

lonizacija temelji se na idealizmu naseljenika. Ovi moraju osjećati, da mi nismo oni, koji daju novac, već njihovi prijatelji sa razumijevanjem za veličinu ove stvari. Još stojimo u herojsko doba kolonizacije i ova se ne može posmatrati sa stajališta knjigovodstva. Sigurno je potrebno popraviti koješta, ali se mora obaviti po radništvu samomu, koje samo teži za popravcima. Napredak zadnjih 15 godina je silan i stupamo dalje u pravcu dobrog gospodarenja. Prelazi na pitanje kupnje zemljišta i izjavljuje, da se ne smije dozvoliti da privatna društva, koja se ne mogu kontrolirati medjusobno konkurišu, kupuju zemlje i prodavaju cijonistima u inozemstvo. Traži, da P. L. D. C., koja je cijonistička institucija bude po cijonističkoj organizaciji priznata jednim faktorom, za kupnju i prodaju zemljišta.

Konačno dokazuje, da su neispravne tvrdnje, da se industrijom može kolonizirati brže već poljoprivredom. Iskustva u Palestini pokazuju, da industrija ima da svlada iste poteškoće, kao i poljoprivreda, jer se za sve grane gospodarskog života u Palestini, najprije mora da stvore preduvjeti.

U pitanju reorganizacije uprave u Palestini, predlaže govornik, da se čisto gospodarska pitanja isključe iz djelokruga egzekutive. Svaka granica gospodarstva neka se upravlja vlastitim institucijom, a svaka ova institucija neka ima guvernera, koji će biti član egzekutive. Poljoprivredom neka upravlja jedan kolonizacijski fond. Svršava apelom, neka se ne potcenjuje vlastito djelo baš u momentu, kad ono kod drugih i samo zadobija ugleda.

Predloženi budžet prima se en bloc.

U vezi sa budžetom prima se niz rezolucija, koje su dolje navedene.

Na predlog mizrahija, da se kod svemu poslova mizralistički radnici imaju procentualno uzeti u obzir odgovara u ime egzekutive Van Vriesland:

Palestinska egzekutiva izjavljuje, da ona, kao uvijek prije i sada nastoji, da kod izvršivanja budžeta u svim granama svog rada uzme u obzir sve dijelove Židova u jednakoj mjeri.

Mizrahi izjavljuje:

Ovime izjavljujemo, da nas izjava palestinske egzekutive ne zadovoljava, jer se do sada nije jednako uzelo u obzir mizralističke radnike. Nadamo se, da će se u buduće ispunjavati izjava egzekutive.

Predsjedatelj konstatuje, da u pitanju Jewish Agency predlaže dva predloga. Predlog Grünbaumova, da se pregovori imaju voditi u okviru zaključaka XIII. kongresa i predlog Blumenfelda (vidi gore).

Sokolov izjavljuje u ime egzekutive, da ona ne može primiti Grünbaumov predlog.

Kaplan izjavljuje u ime Hitahduta, da su članovi spremni, da glasuju za predlog Blumenfelda, ako će egzekutiva i A. O. svečano izjaviti, da će se kod osnivanja Jewish Agency odrediti slijedeći uvjeti kao principi njenog rada: 1. nastavak imigracije, 2. kupnja zemljišta, 3. naseljivanje elemenata, koji će sami raditi, 4. promicanje hebrejskog jezika i kulture, 5. neka se izjavi, da će se J. A. pomalo postavljati na demokratske temelje.

Sokolov izjavljuje, da su ovi zahtjevi principi, koje je prisvojila egzekutiva. Uvjera, da će se oni uvažiti kod pregovora.

Imeničnim glasovanjem prima se prvi dio Blumenfeldovog predloga, sa 21 protiv 4 glasa i ustegnućem od glasovanja četvorice članova. Drugi dio predloga prima se jednoglasno.

Lipski predlaže budget u stvari izdataka egzekutivu u Londonu. Izdaci iznaju L 30 hiljada. Lipski je izjavio, da će se osim hebrejskog centralnog organa »Haolam« koji postoji, izdavati jedan polumjesečnik na engleskom jeziku. Govornik naglašava poteškoće, koje nastaju time, što zemaljski savezi neredovito sabiru i otpravljaju ubrane šekete. Egzekutiva namjerava, da na području propagande i organizacije poveća svoj rad, samo joj je zato potrebna finansijska pomoć organizacije.

U debati kritikovao je dr. Hantke prilike u organizaciji i predbacivao je egzekutivi, da n'je umijela, da energije, koje se u organizaciji nalaze, potpunoma iskoristi.

Gosp. Sokolov odgovorio je na izvode predgovornika i naglasio je, da je egzekutiva napadaju na dra. Ruppina još od početka najoštrije osudjivala. Napominje, da egzekutiva za dra Ruppina goji najtoplje osjećaje priznanja i zahvalnosti.

Blumenfeld traži, da se u Londonu osnuje propagandno odjelenje, jer je to ponajvažniji faktor za uzdržavanje organizacije i dobivanje novih ljudi.

Osobita se debata razvila o potpomaganju odabira židovskih delegacija u Parizu. Glasanjem je zaključeno, da se u budgetu predviđi isti stavak kao i dosada.

Mizrahisti stavili su sljedeće pitanje:

»Konstatiramo, da su članovi egzekutivne dr. Halpern i dr. Vriesland povredom subote uvrijedili osjećaje religioznog židovstva i time cijonističkoj organizaciji nanieli neizmjerne štete. Pitamo egzekutivu, što misli poduzeti, da se ovakvi dogadjaji u buduće ne dogode.«

Sokolov dao je sljedeću izjavu:

»Egzekutiva je u rečenom slučaju svojedobno izrazila svoje žaljenje. Uvjerenja je, da će taktičnost njenih članova u buduće zapriječiti slične dogadjaje.«

Yellin predlaže, da se Vaad Leumiju kao i prošle godine ustupe dva mesta u palestinskoj egzekutivi.

Nakon oduje debate zaključuje A. O., da pređe preko pravnih prigovora kongresnog odvjetnika.

Vriesland izjavljuje, da nije u redu, da se u egzekutivu uzimaju članovi, koji nijesu odgovorni kongresu, jer će se na taj način i u budgetnom pitanju izvršavati pritisak.

Konačno se odbija predlog Yellinov i prima se prijedlog Meriminskijev, prema kojem se egzekutiva ovlašćuje, da o tom pitanju do idućeg kongresa raspravlja s Vaad Leumijem i to na sljedećoj bazi: A. O. je principijelno voljan, da Vaad Leumiju prizna pravo delegiranja dvaju delegata u egzekutivu, no uz uvjet, da se ove delegate na osnovu prijedloga Vaad Leumija na sjednici A. O. pojmenice bira.

Sokolov saopćuje, da je egzekutiva u principu zaključala, da se sjedište egzekutive prenese u Palestino i da se umoli A. O. da obrazuje odbor, koji će ispitati način, kako da se to provede.

Egzekutiva je učinila važan korak time, da je finansijsko i gospodarsko vijeće prenijela u Palestinu. Dr. Halpern, Kaplanski i dr. Ruppin upravljat će ovim odjelom, koji je prestao da bude londonskom institucijom. U debati tražila je većina govornika, da se ne istraže samo metode preseljenja, već i sami pitanje u principu. Zaključeno je, da egzekutiva na idućoj sjednici o tome podnese izvještaj.

Dr. Ruppin daje izjavu, da je već odavna htio da demisionira, jer da mora da dovrši neke neodgodive rade. Uza sve to primio je na kongresu mandat, da dovrši rad u Americi, a kako je taj dovršen, čeka dolazak gg. Kaplanskog i Halperna, da im preda vodstvo.

REZOLUCIJE.

1. A. O. prima izvještaj o raspravama, što ih je vodio predsjednik egzekutive o proširenju Jewish Agency sa zadovoljstvom do znanja. A. O. nalaže egzekutivi, da na temelju nacrta o Jewish Agency, koji predleži, pregovore nastavi i unapredi tako, da će moći sljedećem kongresu predložiti detaljni predlog. Utanačenja, koja će se uzeti u obzir, imaju se predložiti kongresu, da o njima donese odluku.

2. A. O. preporuča egzekutivi, da predloge komisije za Jewish Agency kod pregovora uzme u obzir.

1. Palestinski budžet.

Stavka 1. A. O. smatra važnim, da se u svrhu brže izgradnje postojećih poljoprivrednih kolonija namakne jednom kreditnom operacijom LE 50.000 izvan budžeta. A. O. moli egzekutivu, da nastoji da namakne ovaj iznos kao dugotrajni kredit za kolonije — eventualno garancijom Keren Hajesoda (predlog Ruppina).

Stavka 2. i 4. Nalaže se palestinskoj egzekutivi, da u najkraće vrijeme osnuje jedno savjetovno vijeće za resore rada i imigracije, u kojem će biti zastupane sve interesirane grupe (predlog Federbuscha).

Stavka 4. Halučke grupe, raznih pravaca, na pr. Haluc-Mizrahi i dr. imaju se kod upotrebe budžetne stavke Hahšara uzeti u obzir po njihovoj procentualnoj jakosti (Federbusch).

Stavka 5. U okviru stavke za trgovinu i obrt neka P. E. po mogućnosti uzme u obzir potrebe obrtnika. (Federbusch).

Stavka 6. Ustanovljuje se, da od stavke za Kupat Holim ima da dobije mizrahistički Kupat Holim dio, koji će odgovarati njihovoj procentualnoj jakosti.

Stavka 8. A. O. umoljava K. K. L. da za osnutak Šunat Ovdim nabavi zemljišta u blizini Hajfe i to čim to budu dozvoljavale finansijske prilike.

Stavka 14. Egzekutiva se pozivlje, da nastoji svim silama ovu stavku smanjiti na LE 12.000.

Stavka 15. A. O. prima zadovoljstvom do znanja saopćenje finansijskog i gospodarskog vijeća, da je uspjelo stvoriti sve pravne i ekonomski preduvjete za izdavanje založnica hipotečke banke (General Mortage Bank) i pozivlje cioniste sviju zemalja, da se založe za prodaju ovih založnica.

Stavka 17. A. O. prepusta egzekutivi, da poduzme korake glede zastupstva cionističke organizacije u savjetu P. L. D. C. u svrhu kontrole njene zemljšne politike (Ruppin).

Provredba ovih dijelova mizrahističkog budžeta, koji spadaju pod pojedine departemente, stoji pod kontrolom upravitelja ovih departementa. Finansijska kontrola ovih stavaka kao i stavka Mizrahi spada pod treasury egzekutive isto tako kao i svi ostali dijelovi budžeta (van Vriesland).

Pozivlje se egzekutiva i finansijsko i gospodarsko vijeće, da sljedećoj sjednici A. O. predlože nadopunu budžeta za slučaj većih primitaka organizacije.

Kod toga neka se u svrhu školstva predvidi svota od LE 5.000. (Yellin).

Ustanovljuje se, da ni Vaad hahinuh, ni koja druga institucija, ne smije na temelju kakvog zaključka sama se obvezivati u novčanom pogledu.

4. Londonski budžet.

1. Predloženi budžet za izdatke organizacije izvan Palestine u iznosu od LE 30.000 prima se provizorno. Pozivlje se egzekutiva da sljedećem zasjedanju A. O. podnese detaljirane predloge.

2. Za Komitee des Delegations Juifs odobrava se godišnji iznos od LE 1320.

3. Sjedište egzekutive.

Pozivlje se egzekutiva, da sljedećem zasjedanju A. O. podnese opširni izvještaj o pitanju preseljenja egzekutive u Palestinu.

Nacrt za Jewish Agency

Londonskom Akcijonom komitetu predložen je reorganizacioni nacrt Jewish Agency kao rezultat pregovora, što ih je dr. Weizman vodio s necijonistima Amerike. Našim čitocima možemo već sada dati točan tekst statuta u njegovoj konačnoj redakciji. Statut je u toj formi primljen od komisija, koje je izabralo A. O. U dodatu se kaže, da je ovaj statut samo provizornog značenja i da vrijedi samo do zasjedanja jednog svjetskog židovskog kongresa, koji bi se eventualno imao sazvati. Ovaj statut preporučen je predsjedniku organizacije dru. Weizmannu kao smjernica kod njegovih dalnjih pregovora s američkim Židovima.

1. Zadaće Jewish Agency.

Zadaće Jewish Agency je izgradnja narodne domaje za židovski narod u Palestini.

Jewish Agency ima da svrši sljedeće zadaće:

1. Političku funkciju savjetovanja i saradnje u administraciji Palestine;

2. Stvaranje takovih gospodarskih, kulturnih i socijalnih osnova, koje će omogućiti životu naseobinu i kolonizaciju u zemlji.

Ona ima u smislu člana 4., 6. i 11. mandata da unapredjuje skupnu kolonizaciju Židova, da potpomaže razvitak gospodarskih sila zemlje, da u tu svrhu provadja javne radove i da kontrolira javne korporacije. Ovaj rad imade svrhu, da za useljenike stvara mogućnosti zarade u zemlji i da stvari preduvjete za razvitak samostalnog židovskog rada. Ove zadaće Jewish Agency imaju u vidu samo opće dobro, te su u prvom redu odredjene ostvarenjem narodne domaje.

Jewish Agency imade dalje da potpomaže obnovu zemlje na taj način, da podupire osnivanje židovskih općina. Daljnja joj je zadaća, da stvari nacionalno školstvo, koje će bazišati na hebrejskom jeziku te druge kulturne ustanove, koje su potrebne za razvitak narodne domaje.

Prema tome imade Jewish Agency dvostruko značenje.

1. Ona je korporacija, koja je u članu 4. mandata predviđena kao javno-pravna korporacija s funkcijom da savjetuje palestinsku administraciju i da ju potpomaže kod rješavanja ekonomskih i svih drugih pitanja, koja se tiču židovske narodne domaje i interesa židovskog naroda.

Jewish Agency ima prema tome zadaću, da štiti prava židovskog naroda na svoju narodnu domaju, da po posebnim organima održi trajni kontakt s administracijom Palestine t. j. s upravom mandatarne vlasti u Palestine i vladom u Londonu.

2. Drugo je aspekt Jewish Agency nutarnjo-židovski. Ona je nosioč volje i dužnosti židovskog naroda, da stvari narodnu domaju u Palestine. U tom je smislu udruženje svih onih Židova, koji su za to pripravljeni. Ona treba da koncentriše moralne energije židovstva u dijaspori na Palestine, da nasmogne finansijska sredstva za obnovu Palestine i da proveđe kolonizatorni rad u Palestine.

2. Program Jewish Agency.

Osnova za obrazovanje proširenje J. A. sastoji se u tome, da u svakome od njenih organa cijonistička organizacija bude zastupana s 50%. Ova propozicija je nepromjenljiva osnova za konstituciju Jewish Agency u koliko je sama cijonistička organizacija neće promijeniti. Ovaj se uvjet imade zajedno s obavijesti o proširenju Jewish Agency sa općiti mandatarnoj vlasti.

Cijonistička će organizacija onih 50%, što njoj pripadaju, odrediti po svojoj uvidljivosti a samo ona može da ih zamijeni ili opozove.

3. Jewish Council.

Fundamenat Jewish Agency sačinjava Jewish Council. Ona je zakonodavna korporacija Jewish Agency. Sastoji se od 160 članova, od kojih polovicu delegira Cijonistička organizacija, a drugu polovicu Židovi raznih zemalja. Kraj toga imat će mjesto u Councilu i velike organizacije, što rade u Palestine. Izbor poslanika Židova pojedinih zemalja uslijedit će na osnovu jednog demokratskog općeg izbornog sistema ili nominacijom korporacija, koje reprezentiraju židovstvo te zemlje.

Broj poslanika pojedinih zemalja odrediti će se po broju židovskog pučanstva u toj zemlji njenih doprinosa za Keren Hajesod i općenu njenu sposobnost za rad. Za Židove Amerike

rezervirati će se 40% poslaničkih mesta nečijonističkih poslanika, ukupno dakle 32. Kod svakog povišenja broja nečijonističkih poslanika, automatski mora da uslijedi i povišenje broja cijonističkih za isti broj. U niže navedenoj tabeli predlaže se razdioba poslaničkih mesta, kako bi odgovarala današnjim pričikama.

Zapadna Evropa.

Engleska	2—1
Njemačka	2
Francuska	1
Italija	1
Holandija	1
Skandinavija (Danska, Švedska, Norveška Finlandija)	1
Belgija	1
Austrija	1
Čehoslovačka	1
Ugarska	1
Jugoslavija	1
Španija, Portugal	1

Istočna Evropa.

Poljska (7), Galicija (3)	10
Rumunjska	3
Letlandija	1
Estlandija	1
Litva	1

Amerika.

Udružene Države	25
Kanada	2
Argentina	1
Južna Amerika	1
Australija	1
Indija	1
Južna Afrika	1
Eret Izrael (Vaad Leumi)	3
Rusija	2

Sefardske općine.

Bugarska	1
Turska	1
Egipat	1
Tunis	1
Grčka	1
Maroko	1
Alžir	1
Mezopotanija	1

Osim toga odredjena su daljnja 6 mesta za nečijonističke organizacije, koje već rade u Palestini.

Konstitucija Councila moći će da uslijedi, kad će biti izabrano bar 50 nečijonističkih delegata, a svakako među njima i delegati Amerike i Poljske. Council se godišnje sastaje jedampula.

1. a) Da raspravlja o političkim pitanjima i da o njima doneše principijelne zaključke.

b) Da vijeća i doneše zaključke, kako će se nasmoći finansijska sredstva za iduću radnu periodu.

c) Da postavi godišnji budžet, da vijeća i doneše zaključke o kolonizatornome radu u Palestini, imigraciji, gospodarskoj i gradskoj kolonizaciji, odgoju i školstvu i socijalnoj skribi.

4. Egzekutiva Jewish Agency.

Egzekutiva Jewish Agency sastojat će se od 14—16 članova. Predsjednikom egzekutive je predsjednik cijonističke organizacije.

Egzekutiva je izvršni organ Jewish Agency. Na osnovu zaključaka i direktiva councila ima ona u glavnome tri područja rada:

1. Vodstvo političkih posala;
2. Da privuće cijeli židovski narod na rad za obnovu židovske Palestine;
3. Vodstvo i provedbu kolonizatornog rada.

a) Da se omogući permanentni rad, imenovati egzekutiva podobore, a sama će se sastajati svaka dva mjeseca.

Vodstvo političkih posala leži u rukama predsjednika. On vodi poslove samostalno, imenuje svoje saradnike, koji s njime sačinjavaju politički odbor. Dužan je od vremena do vremena izvjestiti o svom radu egzekutivu.

b) Da se predobiđu široki krugovi židovskog naroda, potrebna je propaganda za židovsku domaću i finansijsku agitaciju. Te poslove najbolje će provesti jedan pododbor, koji će sačinjavati članovi egzekutive i direktora Keren Hajesoda;

c) Kolonizaciono djelo u Palestini samostalno provadja gospodarsko vijeće na osnovu zaključaka egzekutive i councila, a ono mora da periodično izvještava egzekutivu.

Što se tiče sjedišta egzekutive još nije ništa definitivnog predloženo. Gospodarsko vijeće će u svakom slučaju imati svoje sjedište u Palestini.

Keren Hajesod.

Keren Hajesod je finansijski instrument Jewish Agency. Propaganda i sabiranje uslijeduje pod egidom Jewish Agency. Council Jewish Agency imenuje direktorij Keren Hajesoda u istoj proporciji kao i druge organe Jewish Agency. Kao ekvivalent za plaćaocu imat će i Keren Hajesod svoju reprezentancu u Jewish Agency.

Administrativni troškovi Jewish Agency.

Administrativne troškove Jewish Agency snašat će Židovi pojedinih zemalja, odnosno korporacije, koje će ih reprezentirati.

Politička regeneracija

Piše Marthe.

O jednoj židovskoj politici u užem smislu, u dva tisućljeća eksila, ne može biti govora. Povijest Židova ove jedinice, duge i teške periode, u glavnome je povijest duševnog života naroda. Moglo bi se s pravom da kaže, da je ona tek dio povijesti i književnosti. A ako ona dolazi ipak češće u užu vezu sa važnim i sudbonosnim političkim dogodajima raznih zemalja, onda se to odnosi skoro uvek na život okoline.

Židovski narod imao je da vodi najtežu borbu lih za ekstenciju. Bilo je to djelo božje providnosti, da su neprijatelji židovskog naroda uvijek mislili — time su nam nanašali štetu gdje su samo mogli — da židovski narod ima svoje organizacije i forme političkog života. Dobro je, da nisu znali, kako smo slab i nemoćni bili u tom pogledu. Vodje židovstva u galatu, bili su o tome uvijek na čistu i smatrali su održanje naroda božjim čudom. Šta je bila židovska politika u galatu? Moljakanje za samilost. Ako se poslije teških žrtvi i groznih pogroma konačno ustavilo, da se nepravedno i bezrazložno okrivljivanje ne temelji na istini, onda se to smatralo političkim uspjehom.

Zar je prije Herzla u galatu bilo židovskih političara? Sigurno ne. Zar se Chasdai ben Isak, Manase ben Israel, Gabriel Riessner ili Moses Montefiore mogu nazvati židovskim političarima. Oni su bez sumnje izvanredni muževi, koji su za dobrobit svog naroda pridonijeli velikim žrtvama i postigli lijepih uspjeha. No manjkala im je izradjena židovsko-politička ideja i nisu razvili židovsko-političkog djelokruga. Njihova je židovska politika duž tek posredna, neslobodna, da ne kažem poni-

zna, koja je s jedne strane bila vezana na pojedince, a ne uz cijeli narod, a s druge bila ovisna o ludjoj volji i slučaju. Vodje židovskog naroda u galatu bili su preteče Pinskera i Herzla i bez duševne evolucije, političkih promjena i tehničkih tekovina 18. i 19. stoljeća, bio bi valjda nemoguć začetak političkog osjećanja i življenja židovskog naroda. Ali i pored toga treba da nam bude jasno, da je cijonistički pokret dao temelje i izgradio regeneraciju židovske politike.

Cijonističkim pokretom postao je židovski narod političkim faktorom u životu drugih naroda. On ima svoju političku organizaciju sa političkim životnim formama i političkim djelovanjem.

Od razorenja Jerusalima, Teodor Herzl prvi je političar židovskog naroda. Kao nekoč Johanan ben Sakaj, tako se i on podigao, ostavio trule ruševine židovsko-političke prošlosti, pobijedio mnoge neprijateljske linije — još u sumnji — i osnovao novu školu židovskog odgoja i židovske politike.

Nije potrebno, da se dugo zadržimo kod ove pomisli, no tim nužnije je, da se toga sjećamo često. Jer prirodni, pošteni i iskreni duh ove židovsko-političke škole, koji se podigao — da govorim riječima Gabrijela Riessnera — na vjerovanju i vjernosti, istine i časti, i koji je najveća čudoredna i historijska tekovina cijonističkog pokreta, daleko još nije prezreo u naziranje i regenerirao politiku cijelog naroda i odredio mu pravac.

Mnoge žalosne borbe, oštре proličnosti, koje se pokazuju u javnom životu židovskog naroda imaju se pripisati jedino pomanjkanju političke regeneracije. Daleko smo od toga, da sumnjamo u židovsku narodnu vjernost Agude, naprotiv smo tek nedavno u ovome listu pisali o njenom idealnom nastojanju. No jedno je jasno: borbene metode Agude su jedne, njen politički duh potječe iz mračne galuške škole, njen političko oružje nosi znak rospusta.

Politička je regeneracija potrebna. Nismo li to vidjeli još za vrijeme židovskih partijskih borbi u Galiciji, kad su u staroj Austriji prvi cijonistički zastupnici ušli u bečki parlament? A kako je odurna bila borba Agude u Čehoslovačkoj, prigodom zadnjih izbora za parlament! Ako se doista bori za Boga i svoju Toru, nemoguće je, da borba začne tako oblike. Bez sumnje da su mizrahiste bliži religioznom idealu židovstva. Žalosnom posljedicom ovog pomanjkanja političkog poštenja i smirenosti, može se smatrati stršna tragedija, koja se nedavno desila u Jerusalimu i kojoj je bio žrtvom dr. Israel de Haan.

Ne manje tužna, ali i ne manje karakteristična u tom pogledu, bila je zanimljiva parnica vodjena zadnjih tjedana izmedju Roberta Strickera i spisatelja Bettauer. Došlo je jasno na vidjelo, da su pače obrazovani Židovi često daleko od toga, da cijonistički-političko naziranje i pravac dobro razumiju. Čudoredna i politička razlika galuškog Židova i jednog poštenog cijoniste još je premao svijesna općenitosti. Strickera se smatra nekim drugorazrednim »domestikom« u jednoj pokvarenoj kahali, a Keren Hajesod smatra se haluka — darom, kojim se kod »balšanim« može kupiti kadiš...

U cijonističkom pokretu, mora da političko odgajanje i regeneracija židovskog naroda postane kruna cijelokupnog kulturnog rada.

Jewish Agency nova je institucija u životu židovskog naroda. Ona će sama prokrčiti put i njime ići. Uspjeh — stvar je budućnosti. Ci-

jonističke organizacije postajat će i dalje u duhu Herzla, pod barjakom, koji nam je dao on.

Ma kako bila Jewish Agency »američanska« ili »evropska«, cijonistička organizacija ostatiće »židovska«. Ona će ostati i opstajati dalje s jednostavnog razloga, jer mora da postoji, jer njeni ciljevi nisu postignuti, njene zadaće još nedovršene.

Kolonizacija po zemaljskim organizacijama

U nizu članaka hoćemo da našoj cijonističkoj javnosti prikažemo mogućnosti njenog aktivnog i direktnog sudjelovanja kod izgradnje Erec Israela.

Uredništvo.

Cijenica, da se izgradnja Erec Israela razvija tempom, koji nikako ne odgovara zahtjevima našega političkog položaja, dala je inicijativu, da se na svim stranama traže nove mogućnosti, kojima bi se brže postizalo stvaranje židovskih pozicija u Palestini.

Traže se nove metode, kojima bi se privuklo nové židovske krugove i mase na suradnju (Jewish Agency), traže se nova vredna za namicanje kapitala. Oni koji se bave samom kolonizacijom, traže metode, kojima bi se raspoloživi kapital investirao rentabilnije intenzivnije, da se tako naseli i ustali što veći broj ljudi.

Jedna od novih metoda kolonizacije je takođe kolonizacija po zemaljskim savezima (Landsmannschaftliche Kolonisation). Zadnja godišnja konferencija Keren Kajemeta u Karlovim Varyma primila je slijedeću rezoluciju:

»Današnji pokušaji s kolonizacijom po zemaljskim organizacijama dokazuju, da je ta forma zvana, da probudi nove židovske energije za naseljavanje Erec Israela.«

Time cijonistički savezi pojedinih zemalja dobivaju novu zadaću. Moja je stvar, da ovdje prikažem njen smisao i svrhu, sve pogodnosti ove metode i načine praktičnog izvršivanja ove zadaće.

Sredstva, kojima je do sada raspolagala cijonistička egzekutiva (Keren Hajesod) bila su tako ograničena, da se tek četvrtina moći upotrijebiti za poljoprivrednu kolonizaciju, dokim su ostale ¾ jedva dostajale za pokriće potreba školskoga, zdravstva, imigracije itd. To je rajlog, da kolonizacijski departement nije mogao postaviti svoju djelatnost na širu i zdraviju bazu. Zadnjih se godina osnovalo deset što većih, što manjih kolonija, no već ovaj maleni broj znači za budžet egzekutive tako veliki teret, da ona ove kolonije nije odmah u početku mogla fundirati kako treba. Negdje nisu gradjene kuće i gospodarske zgrade, već postavljene provizorne barake i šatori, drugdje je nabavljeno premalo živog ili mrtvog inventara. Stoga je egzekutiva sada zaključila, da cijeli svoj rad u ovome pravcu posveti stabilizaciji i izgradnjivanju ovih već postojećih kolonija. Tako, te se godinu dana, a možda i dulje sa strane egzekutive ne će osnovati novih kolonija. Pokraj toga Keren Kajemet sada ne posjeduje više slobodnog zemljišta. Cijeli kompleks kupljen 1920. godine u Emek Jezreelu podijeljen je novim kolonijama. Redovito ulazeći sredstva Keren Kajemeta ne dostaje, da se udovolji i današnjoj našoj maloj potrebi, a kamo li u slučaju, kad bi cijonistička organizacija imala sredstva za rad većeg stilja.

Kolonizacija po zemaljskim savezima, jedan je način, koji će znatno popraviti ovaj teški položaj poljoprivredne kolonizacije. Ona može zapriječiti, da nastane posvemašnji za-

stoj u toj pored industrijskog razvitka najvažnijoj grani našeg obnovnog rada.

Keren Kajemet i poljoprivredni odsjek egzekutive mora da kod izbora naseljenika radi po nekim principima. Pored kvalifikacije koje mora da ima naseljenik u stručnom i moralnom pogledu, treba se uzeti u obzir i vrijeme, koje on radi u zemlji i čeka na naseljenje. Ne smije se stari radnik zapostavljati za novim i ako ovaj eventualno ima bolje kvalifikacije u stručnom pogledu. No time grubimo vrsne ljudske sile, koje su osudjene, da godinama čekaju, troše se uslijed opće nezaposlenosti u zemlji često u drugim neproduktivnim strukama, gdje nisu na svome mjestu. Osnivanjem kolonija zemaljskih saveza, koje stoje izvan granica općih principa egzekutive, koncentrirat će se ove produktivne elemente i dati im mogućnost potpunog razvitka svojih sposobnosti na vlastitu i opću korist. Ovo je koncentriranje i produktiviranje ljudskih snaga od ogromne važnosti.

Princip ove metode je računanje na volju Židova, da i sami direktno suraduju u Palestini, da stvore jedno djelo, koje će biti spomenikom njihovog osjećanja za Erec Israel, da sagrade mjesto, gdje će živjeti ljudi, proizašli iz njihove sredine. Računa se tu i na hladnu slavarnost mentaliteta, koji hoće da znače, što je učinjeno onime, što je dao i vidi efekat svoje žrtve — prinosa u vidljivom i njemu jasnom i razumljivom dobru.

Nastojanje je cijonističke egzekutive, da proširi turistički pokret u Palestinu na sve židovske krugove. Već prošle godine pokazalo je ovo nastojanje lijepi uspjeh. Broj posjetilaca iz Poljske, Amerike, Rumunjske, Njemačke i Čehoslovačke znatno je porasao i mnogi su investirali kapitala kupnjom zemljišta, sudjelovanjem i osnivanjem industrija i sl. Nema sumnje, da će se ovaj turistički pokret vremenom razviti u veliko hodočašće nacionalnog židovstva. Usprosak jakog djelovanja same Palestine i sveg što je tamo stvorio novi život, mislim, da će mnogi osjećati neko zadovoljstvo, ako u onoj množini radova izgradnje, ne će naći ništa vlastitoga, nigdje znak svog udjela. Puno zadovoljstvo imat će, kada na svom putu kroz zemlju dođu na mjesto, gdje radi cijela grupa njihovih zemljaka, eventualno starih znanaca, kad vide kako napreduje jedno poduzeće, kod kojega su i oni sudjelovali kapitalom. Tu će se još više osjećati kod kuće. Ovim posjetom Palestine za njega nije više predodžba, već lijepi, prekrasni doživljaj. Razvitak kolonije Židova njege zemlje koju je video, gdje je bio gostom, ne će za njega biti tek jedna od mnogih cijonističkih akcija, već poduzeće, kojim je lično vezan. Mnoštvo posjetilaca stvorit će usku vezu između židovskog življa jedne zemlje s njihovim zemljacima i time sa samom Palestinom. Naravno da će to djelovati na cijeli cijonistički pokret u ovim zemljama. Erec Israel primakla se bliže, njen je utjecaj postao mnogo jači.

U praksi se ovo sudjelovanje Židova pojedinih zemalja sastoji u tome, da u svrhu naseljenja svojih vlastitih ljudi moraju namaknuti sredstva za kupnju zemljišta, koje će nacionalizovano u okviru Keren Kajemeta biti ovima dano u naslijedni zakup. Osim toga imaju zemaljski savezi namaknuti sredstva za instalaciju koloniste, t. j. gradnju kuća i gospodarskih zgrada, za inventar i pogon u prvoj godini. Kasnije pridolazi namicanje sredstava za povećanje kolonije. Ovo se ima obavljati izvan svih ostalih akcija. Možda,

da će time momentano trpili opće cijonističke institucije (Keren Kajemet i Keren Hajesod). No ta se okolnost mora posmatrati s drugog stajališta. Šteta, koja će eventualno biti načinena ovim institucijama, bit će mnogo manja od sredstava, koje kolonijom dobiva Palestina. Ova diferencija u gotovom novcu je onaj višak, koji ovom metodom naseljivanja dobivamo za izgradnju. Zemaljski savezi moraju se obvezati, da će u stanovitom odsjeku vremena povećanim kontingentom K. K. ili izvan njega namaknuti svotu, koja je potrebna, da Keren Kajemet može kupiti zemljište za koloniju. A ovaj na temelju ove obveze može da kupi zemljište na otplatu u istom odsjeku vremena. Keren Kajemet dolazi opet domogućnosti da kupuje zemljište, a budžet egzekutivera stvara se, jer ona ne treba da se brine za samo funkcioniranje ovih kolonija.

Danas ima u Palestini tek 2 ili 3 ovakove kolonije (Hefciba, Tel-Adas). Uprava Keren Kajemeta primila je ovu metodu kao lozinku rada tekuće godine. Ušiškin postigao je na svom putovanju po Evropi vanrednih uspjeha. Grčka, Bugarska, Rumunjska, Bukovina i t. d. obvezale su se namaknuti sredstva za kupnju velikih areala u svrhu osnivanja vlastitih kolonija. Prva koja ima biti osnovana ove godine je naša jugoslavenska farma. Nadajmo se, da će brzo slijediti mnoge druge. Tek kad ih bude postojalo mnogo, shvatit će se njihova velika važnost.

Jehuda Altman.

Novi zakon o carinama u Palestini

Već godinama nastaje cijonistička egzekutiva i mnogi interesirani stručnjaci, da stvore preduvjete za razvitak industrije u Palestinu. Agitacijom uspjelo je zainteresovati židovske veleindustrijalce raznih zemalja i mnogi su došli da sami pogledaju situaciju i mogućnosti stvaranja vlastitih industrija i poduzeća. Većina su ostavili Palestinu, a da se nisu mogli odlučiti na ogromne investicije, koje iziskuje osnivač jednog većeg poduzeća. Jedna od glavnih poteškoća bila je vrlo visoka carina za sve strojeve i sirovine. Pregovori sa vladom glede srušenja ili oslobođenja od carine nisu imali uspjeha. Naprotiv je ozlovoljilo vladu, što su se isti ovi industrijalci nakon dugih pregovora redovito povukli i ostavili zemlju.

Tokom zadnjih mjeseci pregovarao je odio za trgovinu i industriju cijonističke egzekutive sa palestinskom vladom u cilju, da ova izdaja zakon o oslobođenju od uvozne carine za mnoge predmete potrebne za razvitak kolonizacije, koli u industrijskom, toli u poljoprivrednom pravcu. Zadnjih je dana Savez cijonista Jugoslavije primio opštu obavijest, da je palestinska vlast prihvatala ovaj zakon.

Prema ovome zakonu mogu se uvažati u Palestinu slobodno od carine svi strojevi za industrijske svrhe. Dotični paragraf zakona stilizovan je kako slijedi:

Slobodni su od carine svi strojevi određeni za upotrebu u tvornicama i industrijskim poduzećima a uveženi su po samom posjedniku ili ravnatelju poduzeća. Nadalje strojevi za natapanje, drenažu i opskrbu vodom; strojevi i djelovi strojeva električnim, parnim ili vatrešnim i drugim pogonom, ali ne strojevi pogodjeni ljudskom ili životinjskom snagom, te oni, koji djeluju posredno.

Nadalje strojevi koji nisu od metala, već drugog materijala, te remeni i drugi materijal za pogon; no nikakovi predmeti, orudje i alat u svrhu čovječjeg ili životinjskog rada; predpostavlja se da se strojnim djelovima smatraju samo tajovi predmeti, bez kojih se stroje ne može upotrebljavati i ako svojim oblikom ili drugim svojstvima nisu uporabivi u druge svrhe.

Po dalnjim paragrafima zakona slobodni su od carine slijedeće vrste predmeta:

1. Poljoprivredna potreba.

a) poljoprivredni strojevi, aparati, orudje, i dijelovi uključivo uredaj mljekarstva i peradarstva, preše za poljoprivredne proizvode i strojevi za pakovanje, no ne traktori ili poljoprivredna vozila, ako se mogu upotrebiliti i u druge svrhe izvan gospodarstva, te mehanički alat i posudje.

b) grožđe američke loze, sjemenje, kriješte, gomolji i lukovice u svrhu sijanja, gnojivo i tvari u svrhu i pobijanja pošasti ili bolesti loze, raslini ili drveća.

c) životinje (uključivo perad) importirane u svrhu poboljšanja domaće rase.

d) pčele, košnice i predmeti pčelogostva.

e) serumi za cijepljenje, lymphe i otrov za štakore za veterinarske svrhe.

2. Potrebe useljenika.

a) predmeti kućanstva, pokućstvo, slike, rublje, šivači stroj, zemljane posude, instrumenti za glazbu;

b) Alat i orudje obrtnika;

c) Kola i kućne životinje, perad, ako su imovina useljenika ili useljeničke grupe;

d) Hrana za marvu i perad;

Navedeni predmeti moraju biti dopremljeni po samom useljeniku ili grupi ili se mora uvoz deklarirati u roku od 90 dana.

3. Ladje i čamci.

4. Razno.

a) Štampane knjige i fiskanice;

b) Arhitektonski i znanstveni planovi;

c) Uzorci, koji se ne mogu prodati kao roba.

Keren Hajesod

Keren Hajesod u Americi. Izvještaj Morrisa Rothenberga i Emanuela Neumanna na pittsburghskoj konvenciji o uspešnom radu za K. H. i obnovnom radu u Palestini tako je povoljno djelovalo na K. H. radenike u Americi, da su odlučili, da u jesni provedu intenzivne kampanje u mnogim velikim gradovima Amerike. Prvi je predviđen Baltimore, za kojeg je odredjena kvota od 200.000 dolara. Philadelphia i Albany spremaju se za intenzivan K. H.-drive. San Francisco doznačio je glavnom birou 25.000 dolara i to da novac što prije prispije, po prvi puta u povijesti cijonizma aeroplonom...

Buduće vodstvo KH-rada u Poljskoj. Direktorij KH u Poljskoj izrazio je gosp. Leib Jaffeu svoju najtopliju hvalu i priznanje te ga umolio, da prigodom svog povratka u Poljsku preuzme vodstvo KH rada u Poljskoj u Varšavi.

Keren Hajesod potpomaže industrije. Palestinska cijonistička egzekutiva stalno nastoji, da se razvije produkcija raznih predmeta za dnevnu potrobu i luksuz. U mjesecu junu o. g. dao je departement za trgovinu i industriju zajmove u iznosu od 15-250 L većem broju ovakovih poduzeća: jednoj tvornici šećernih proizvoda, jednoj ciglani, jednom poduzeću za proizvodnju masti za cipele, jednoj mljekariji, jednoj tvrtki, koja prigovara farmaceutske artikle, jednom kamenolomu, jednom marvogostvu i jednoj tvornici limenih proizvoda.

Iz židovskog i cijonističkog svijeta

Profesor Einstein suradije opet u Savezu Naroda. Prof. Einstein, koji boravi sada u Genfu i sudjeluje zajednički sa nekim znamenitim učenicima kod rada »Medjunarodne zajednice duševnih radnika« izjavio je, da je prošle godine stupio iz Saveza Naroda s razloga, jer se onda Savez držao posve pasivno spram nekih evropskih problema. Međutim se on sada uvjerio, da Savez nastoji sanirati loše prilike u Evropi. Činjenica, što ga se usprkos njegove oštре kritike ponovno pozvalo na rad kod rješavanja evropskih problema služi mu dokazom, da muževima, koji su se sastali u Savezu Naroda doista je stalo do same stvari, a ne igraju ulogu lični momenti. Stoga se odlučio, da ponovno sudjeluje.

Židovsko sirotište u Carigradu izgorjelo. Ovaj institut carigradske židovske općine, u kojem je bilo smješteno 200 djece, postao je žrtvom velikog požara. Ljudskih žrtava srećom nije bilo, no kako općina nema sredstava, da ponovno sagradi zgradu, položaj djece, koja su ostala bez krova kritičan je.

Antisemitski zaključci bavarskog Landtaga. Landtag stvorio je zaključke, da se Židovima ne smije dozvoliti promjena imena i mora istražiti koliki je procenat židovskih činovnika, učitelja i sveučilišnih profesora u službi bavarske vlade. Konstatovano je do sada, da su od 598 sveučilišnih profesora i docenata u Bavarskoj, 29 Židova. Demokratski krugovi u Monakovu izjavili su, da su ovi zaključci u protimbi sa Weimarskim ustavom, koji ne poznae razliku rasa.

Herbert Samuel u Švicarskoj. High Commissioner Herbert Samuel, koji je za vrijeme svog boravka u Londonu pregovarao sa britskim kolonijalnim uredom o raznim palestinskim pitanjima sudjelovao je kasnije u debati donje kuće o budžetu za Palestinu. Sada je otputovao u Švicarsku, gdje će ostati do konca septembra.

Jewish Agency konferencija u Poljskoj. Udrženi odbor za Agency, koji u Poljskoj postoji, razasla je svim Žid. udrugama i organizacijama pozive s molbom, da pošalju delegate u organizacijski odbor, koji će pripraviti Jewish Agency konferenciju u Poljskoj. Cirkular je potpisani po cijonističkoj organizaciji, Poljske, Mizrahiju, Hitahdutu, Ceire Cijonu, Poale Cijonu i Droru.

Engleski palestinski budget. Milijun funti. Na posljednjoj sjednici engleske donje kuće, za vrijeme debate o budžetu kolonijalnog ureda, održao je radnički poslanik T. Williams odulji govor o palestinskom pitanju. Pozivao se je na razne antisemitske pisce, i na tome izgradio svoju ideologiju kao protivnik cijonizma. Ostali govornici bili su zadovoljni s dosadanjom palestinskom politikom vlade i zagovarali su budžet kolonijalnog ureda, u kojemu je milijun funti određeno za Palestinu.

Cijonista postao predsjednikom židovske općine u Varšavi. Nakon dugih rasprava medju pojedinim strankama, sazvalo je odstupajuće pročelnštvo općine novu sjednicu, na kojoj je izabranovo novo predsjedništvo, kojemu je jedan cijonista na čelu. Prije toga primljena je protestna rezolucija protiv zabrane jidiša kao debatnog jezika.

U Podolji uapšeno 350 cijonista. U podolskoj guberniji poduzete su u većim gradovima mnogobrojna apšenja cijonista. Broj uapšenika dosije 350, a okrivilje ih se zbog pripadnosti Hitahdutu i Hehalucu.

Kolonijalni ministar Thomas član projerusošimskog društva. Kako ITA javlja pristupio je državni sekretar Thomas društvo Pro Jerusalem kao član. Društvo Pro Jerusalem osnovano je god. 1916., a zadaća mu je, da gradi parkove, vrtove, trgove u i oko Jerusalima, da poljepšava stare nasade, da osniva biblioteke, muzeje, umjetničke galerije i t. d. Uz pomoć vlade brine se za uzdržavanje umjetnička te pobudjuje umjetnike i obrtnike na stvaranje. Herbert Samuel začasni je predsjednik društva, a njemu uz bok stoji general Storrs kao predsjednik.

Rezultati konferencije za jeruzolimsku univerzu. Na sjednici Akcijonog Odbora odgovorio je dr. Chajes na više interpelacija o uspjehu londonske konferencije za palestinsku univerzu. Istaknuo je, da su se poteškoće sastojale u tome, da se s necijonističkim zastupnicima nije moglo doći do jedinstvenog zaključka. Cijonisti su htjeli univerzu općenih duševnih znanosti, koja ne bi

bila samo ograničena na židovske znanosti, dok su necijonisi zamišljali univerzu na način židovskih seminar u Evropi i Americi. Odabrana je neka srednja linija, koja nas potpuno ne zadovoljava, no za početak dostaje. Kašnje će se razviti institut sa sve većim zadaćama.

Veliki uspjeh jafaških naranča na izložbi u Wemblyeu. U palestinskom paviljonu britiske državne izložbe poglavito se prodavaju naranče. Odakle su engleskoj kraljici prigodom njene posjete u paviljonu kao dar ponudjene naranče, publika se sve više za njih interesira. U zadnje se vrijeme pojedinački prodaje oko 7000 naranča dnevno.

Preseljenje ješive u Slobodki u Palestinu. Već odavna zaključili su najugledniji rabini Litavske, da ovu ješivu presele u Palestinu. Prigodom nedavnog posjeta g. Usiškina u Kovnu, gdje je govorio na velikoj skupštini u znamenitoj sinagozi »Geulat haarec« pristupovali su većinom vodje i pristaše Agude. Odaslanik Palestine zaklinao je prisutne, da zauzmu prijateljski stav napram cijonističkog djelovanja i ovaj apel nije ostao bez uspjeha. Usiškin bio je pozvan u ješivu, koja stoji pod uplivom Agude. On je predložio da se ješiva preseli u Hebron, jer je тамо potrebno oživljavanje išuva. Predlog je primljen s najvećim oduševljenjem i kani se skoro provesti.

Iz Palestine

Alija u mjesecu junu. Tokom mjeseca jula uselilo se u Palestinu 1739 useljenika, a vratio se u zemlju 56 stanovnika Palestine, svega 1795 osoba. Medju ovima bio je 799 muškaraca, 461 žena i 479 djece. Medju muškarima bilo je 359 neoženjenih, 440 oženjenih, od toga su 288 glave porodica, 1158 bilo je aškenaze, 285 sefarda, 55 Jemenu. Zanimivo je, da je došlo i 10 takozvanih gera t. j. Rusa, koji su primili židovsku vjeru. Po zemljama se dijele na: Poljska 771, Rusija 333, Rumunjska 100, Litavska 79, Bugarska 68, Turska 62, Mezopotamija 50, Anatolija 40, Amerika 39, Njemačka 20, Čehoslovačka 7, Jugoslavija 7. Ostatak iz ostalih zemalja Evrope, Amerike i prednje Azije.

Po zanimanju su: obrtnici 223, poljoprjedci 242, ribari 8, elektrotehničari 11, slobodna žvanja 76, industrijalci 16 i dr.

Nova židovska kolonija kod B'ne Braka. Na sredini puta iz Tel-Aviva u Petah-Tikvu, položen je u historijsko-židovskom mjestu B'ne Brak temeljni kamen za novu koloniju jedne grupe Židova iz Poljske. Osnivači ove kolonije, koja će se zvati po mjestu B'ne Brak, su trgovci, koji će se tamo posvetiti poljoprivredi. Zajednički sa sličnom grupom iz Litavske kupili su tamo zemljište u veličini od 2.700 dunama i odmah su ga zaposjeli. U kratko vrijeme naseljeno je 12 porodica, dočim još 28 porodica, koje su već stigle u Tel-Aviv, čeka, da prvom prilikom započnu gradnjom kuća.

Privatne kupnje zemljišta u Jerusolimu. Od proljeća učestale su privatne kupnje zemljišta sa strane novih useljenika u novoj četvrti Rehavija ponajviše od društva PLDC. Kupnja zemlje po privatnicima, koja se dosada ograničila samo na Hajdu i Tel Aviv, počela je i u Jerusolimu da jača.

Nova kolonija na sjeveru Hajde. Kako časopis Mishar Vetaasija javlja, kupili su Židovi iz Poljske kraj Bajit vrgana 1800 dunama zemlje, da ondje osnuju gradsku koloniju.

Povećanje jemenitske naseobine kraj Petah Tikve. Još 1904. naseljene su na zemljištu KKL u Koloniji Mahne Jehuda kraj Petah Tikve Jemenniti. Ovi su se obratili na vodstvo KKL, da im se poveća posjed, jer dosadanji ne dostaje za porast obitelji. KKL je odlučio da udovolji ovoj molbi, t. e. svakoj obitelji, koja je kod dolaska dobila samo jedan dunam zemlje, doznačiti još 14, da im tako omogući gospodarstvo na vlastitoj zemlji.

Židovi Čikaga osnivaju koloniju u Palestini. Na sjednici predstojništva židovskih općina Čikaga zaključeno je, da se pomoću novca čikaških Židova u Palestinu osnuje kolonija. Kolonija bi se imala zvati Veidat Chicago.

Između ICE i Arapa iz Kabare, došlo je do sporazuma. Ovi su Arapi priječili realizaciju koncesije ICE, da isuši močvare, što leže u njihovim krajevima. Kao odstetu, da napuštaju svoj otpor, dobivaju Arapi dio zemlje kod Kabare i dio tla

Darujte za halučku farmu

kod Tanture, a osim toga i izvjesnu svotu novca. Kod radova će se uposlit 200 radnika.

Sanacija Nahalala. Ova se kolonija razvija veoma brzo u svakom pogledu. Ovaj je kraj bio poznat kao gniazdo moskita, koji su malariju širili i onemogućili opstanak ljudske naseobine. Jedna je njemačka kolonija propala, pa su Arapi okolice nazvali glavni pritok ovih močvara »vrelo smrti«. Kad je Keren Kajemet kupio ovo zemljište da tamo osnuje židovsko selo, odmah je započeo isušivanjem močvara. »Vrelo smrti« postalo je »vrelo života« time, jer selu daje zdravu i svježu vodu. Cijeli je dio Emeka, na kojem se prostire Nahal saniran tako, da nije više ni potrebno upotrebljavati mreže za obranu od moskita.

Dobra žetva duhana. Ovogodišnja žetva duhana u židovskim kolonijama ima, kako javlja zimski izvještaj egzekutive dobre izglede. Samo malen dio, jedva 5% zasadjene zemlje, ostao je ispod prosjeka. Egzekutiva potpomogla je sadnje i uzbajanje i izradjivanje duhana, jer ovi radovi omogućuju zaposlenje za mnoge stotine radnika. Između radnika i kolonista stvoreni su dobi odnosa i ima nade da će se ovi radnici zaposliti u kolonijama tokom cijele godine. Već mnogo godina nastoji se, da stare kolonije prime židovske radnike, kako bi se zaposlilo što veći broj i on uz to naučili poljoprivredni posao. Ovaj se problem sada rješava na zadovoljstvo sviju pomoći Keren Hajesoda. Danas je u ovim kolonijama zaposleno 2150 radnika (osim Jementa). Kolonije Hedera, Petah-Tikva i Rehobot moguće će primiti joć veći broj radnika.

Opskrba vodom u koloniji Hitin. Direktorij Keren Kajemeta odobrio je za opskrbu vodom u ovoj koloniji L 5.200. — Voda će se crpsti iz Tiberijskog jezera na vrhunac brda, na kojem leži kolonija i koji je visok oko 300 m. Sav potreban materijal već je na mjestu.

Predaja nasada Keren Kajemeta naseljenicima. Prema zaključku Keren Kajemeta, da se rad koncentriра samo na kupovanje zemljišta, odlučeno je, da se sve njegove nasade, koje nose plodove predaju u posjed naseljenicima uz uvjet otplaćivanja njihove vrijednosti. Grupi u »Gan Šmuvel« predan je tamošnji veliki pordes i velika plantaža maslina, a sada se sklapaju slični ugovori sa grupama u Huldi i dr.

Rad kolonija u Emeku. U zadružnim i individualnim farmama, koji stoje pod nadzorom poljoprivrednog departementa cijonističke organizacije upotrebljavaju se izvrsni poljoprivredni strojevi, kupljeni većim dijelom iz sredstava Keren Hajesoda. U Emeku se vršilo sa Marshal-strojevima, a grupe Daganja A i B i Kineret oru sa novim traktorom, te se time omogućuje intenzivniji rad.

Vinogradi, koji su podignuti u kolonijama Keren Hajesoda u Emek Jisraelu prije 3 godine, već su ove godine donijeli ploda. Na trgu u Hajfi i Tel-Avivu grožđe se brzo prodalo i postignute su visoke cijene, jer su po kvaliteti kao stolno grožđe, daleko nadmašili dosadašnje vrste. Departement se nuda, da će se ova grana gospodarstva lijepo razviti.

Pitanje sirovina za tekstilnu robu u Palestini. Pitanje, kako da se stvari palestinska tekstilna industrija, stupilo je u akutan stadij. Obzirom na to dobiva pitanje, kako da se u zemlji samoj namognu sirovine, veliku važnost. Iz starih židovskih knjiga razabiremo, da je nekada u Palestini bilo mnogo vune i lana. Ovce gojili su sada samo beduinji. Židovi su tek u novije doba počeli za to da interesuju. Vuna, što se dobiva od Beduina, loše je kvalitete, jer ne znaju za racionalno gajenje. Kad bi se ispravno postupalo, lako bi se u Palestini mogao dobiti materijal prve kvalitete, a stručnjaci misle, da bi i sadanj dostajao, kad bi se dovoljno čistio i vrstao po kvalitetama. Vuna, što se danas dobiva, većinom ide u Egipat i Englesku.

Proizvodnja lana bila je u starom vijeku opsežna, no u kasnijim stoljećima se posvema zanemarila, pa su tek nedavno sa židovske strane pravljeni pokusi sa sadnjem lana. Rezultati bili su pokazani na izložbi Toceret Haarec u Tel Avivu i bili su vrlo povoljni. Misli se, da će Palestina doskora moći proizvaditi lan najboljih kvaliteta.

Isto je tako s pamukom, koji se je u starom vijeku mnogo sadio, no kasnije se na njeg zaboravilo. U prošlim godinama učinjeno je nekoliko pokusa, koji su sjajno uspjeli. Sadnje u većem opsegu nije se moglo provesti, jer je zato po-

trebno posebno natapanje. I u tome će Ruthenbergov projekt biti od koristi.

Što se tiče gajenja svilenih buba, većina dujava su u arapskim rukama, koji nemaju nikakvog interesa za ovu granu gospodarstva. Uzgoj novih stabala iziskavao bi do aktivnog gojenja buba nekoliko godina. U posljednje se vrijeme predlagalo, da se umjesto gajenja svilenih buba uvede sadnje ricinusovih stabljika, koje uspijevaju i na najgorem pješčanom tlu, godišnje po nekoliko puta dozrijevaju, a iz njih se dobiva ulje. Pokus s ricinusovim biljem nedavno je proveden na zemljištu Keren Kajemeta. Osim toga dolaze još u obzir i devine dlake; tek nedavno je tvrtka Wolf Reichert započela proizvodnjom vate iz njih, a ova je kod Arapa našla na dobru prodaju.

Udruženje maloposjednika u Palestini. Kako nam iz Jerusolima javlja, osnovano je ondje operativno društvo maloposjednika, kojemu je zadaća, da osnuje što veći broj novih kolonija. Soškin izabran je predsjednikom društva.

Lječnička pomoć u koloniji Benjamin. Na osnovu pregovora između vodstva kolonije Benjamin i Hadase preuzeala je potonja organizacija lječničku pomoć u Benjamini i okolicu.

Iz Hadase. Hadassah Medical Organisation izdala je upravo pod naslovom »Bet Sefer I« Ahjot Hadasa« malenu ilustrovanu brošuru o njenoj jeruzolimskoj školi za izobrazbu bolesničkih sestara. Malena brošura sadržaje vrijedan materijal o ovom novom području rada Hadase.

Napredak trgovine i industrije u Palestini u prvom polugodištu 1924. Od 1. januara do 1. juna 1924. osnovano je u Palestini 54 novih poduzeća, od toga 32 u Jafi, 15 u Jerusolimu, 2 u Hajfi i 3 u kolonijama, 43 od njih su u židovskim rukama, 7 u arapskim, a 4 u kršćanskim. Po djelatnosti 30 su trgovacka, 9 industrijalna, 5 gradjevna, 6 finansijska, a 2 gospodarska.

Porast židovskog useljavanja iz Sofunu u Palestini. Useljivanje solunskih Židova u Palestini raste od dana u dan. Zadnjih dana prispjelo je 70 osoba u Palestini, među njima i nekoliko obitelji trgovaca i zanatlija. Veletrgovci i bogatiji ljudi došli su da stvore trgovacke veze i da prouče gospodarske prilike za useljavanje. Napomenuta grupa već je druga, koja je došla iz Sofunu.

Iz hebrejske nacionalne i sveučilišne biblioteke u Jerusolimu. Od časopisa, što ga hebrejska nacionalna i sveučilišna biblioteka izdaje pod imenom Kiryat Sefer, osvanuo je drugi broj. Sadržaje izvještaj o napretku radova u biblioteci, te nekoliko znanstvenih sastavaka, napose o nekim manuskriptima, koji dosada nijesu objelodanjeni. Prema izvještaju biblioteka obuhvaćala je dne 1. juna 65.257 djela u 78.600 svezaka.

Casopis gospodarske pokusne stanice. Upravo su izašla prva tri broja novog časopisa, što ga izdaje gospodarska pokusna stanica cijonističke organizacije u Palestini. Časopis sadržaje znanstvene radove namještenika stanice.

Predstava opere »Židovka« dozvoljena. Palestinska vlada dozvolila je, da se »Židovka« ponovo smije izvadjeti. Poznato je, da je početkom juna kardinal Giorgi uložio protest ispred rimsko katoličke crkve, koji je bazirao na tome, da je uloga kardinala uvredljiva po katoličku crkvu. Vlada je dozvolila izigranje pod uvjetom, da se izmjeni tekst u ulozi kardinala.

Iz Palestine. Stranački odbor lijevih socijalista uputio je na kolonijalni ured u Londonu telegram, u kojem protestira zbog zatvorenja stranačkog kluba u Hajfi i zbog toga, što je sedam njegovih članova uapšeno, kažnjeno i izagnano iz zemlje. Ova sedmorica uapšeni su zato, jer se nijesu održali pozivu policije, da ostave klubski lokal. Sud u Hajfi osudio ih je na mjesec dana zatvora i na deportaciju.

Umorstvo dra. de Haana. Odja Pinkovitz, koja je osumnjičila haluca Gusmanna, da je umorio dra. de Haana, izjavila je, da je to učinila pod uplivom jednog stranog čovjeka, koji joj je prijetio smrću, ako to ne učini. Ona je u zatvoru počinila pokušaj samoubojstva, ali nije joj uspjelo. Spomenuti haluc Gusman, koji je takodjer zatvoren dokazao je svoj alibi (njegovi prijatelji posvjedočili su, da se on za vrijeme atentata nalazio na poslu u Bet ha Keremu). Gdje Pinkovitz predana je zaključkom vlasti bolnici za umobolne.

Učestovanje Palestine na umjetničkoj izložbi u Beču. Upravitelj umjetno-obrtne škole »Beča-

le«, prof. Boris Schatz, dobio je od bečkog minzamata obavijest, da će se na velikoj bečkoj izložbi medalja izložiti i njegovi radovi. To je prvi put, da je Palestina zastupana i na jednoj inozemnoj izložbi.

Put Weizmanna u Palestinu. Dr. Haïm Weizmann, koji je sada po privatnom poslu oputovan iz Londona, stiće će predvidljivo koncem septembra u Palestinu.

Letavska za Keren Kajemet. Usiškin došao je na svom putovanju kroz Evropu i u Letavsku i imao je tamo lijepi uspjeh. Tamošnji Židovi obvezali su se, da će do Roš ha Šane 5686. namaknuti 6—8.000 funti za Guelat-haarec.

Putovanje talijanskih Židova u Palestinu. Velika grupa talijanskih Židova, koji se osobito zanimaju za izgradnju Erec Israela, namjerava ovoga ljeta poduzeti veliko putovanje u Palestinu. Grupa će 27. augusta oputovati iz Trsta i ostati u Palestini do 10. septembra. Veći dio su trgovci i industrijali.

Iz Jugoslavije

Menza naših akademičara u Beču.

Prilike u Beču postaju za naše studente, koji studiraju na tamošnjim visokim školama, iz dana u dan sve teže. Bez obzira na silnu skupoču, doprinaju tome mnogo i akademische vlasti, koje neprestano povisuju ispitne i ine takse, te koje su na taj način dosegli upravo bajoslovne visine. A što je u stvari najtragičnije, radi se ovdje većinom o studenima, kojima manjkaju po jedan ili dva semestra do konca njihovog studija. »Počorno društvo jevrejskih akademičara iz Jugoslavije u Beču«, koje je još 1920. osnovalo menzu nalazi se takođe pred propašću. Svoje je potrebe društvo dosada pokrivalo dobrovoljno, prisnosi iz Jugoslavije, i time, što je dobivalo značnu pomoć od američkog pripomoćnog komiteja za Srednju Evropu. Ovi su prisnosi omogućili društvu, da podržaje 30 besplatnih mjeseta u menzi za sasvim siromašne kolege, koji su većinom odmah nakon svršetka rata — mnogi s fronte — došli u Beč na studij. Pošto u Beču ne postoji za »Ausländer« apsolutno nikakova mogućnost nuz-zaslubbe, to su ovi kolege upućeni jedino na menzu. Oteli im menzu znači doslovno: pusliti ih da umru od gladi! Američki komite reducirat će po svoj prilici iduću godinu — radi pomanjkanja sredstava — svoju pomoć na $\frac{1}{4}$ dosadašnje svote, te društvo mora i ovaj manjak pokriti prisnosi iz Jugoslavije. Eto! Potrebe rastu, a suma, kojom može društvo raspolagati — sve manja je.

Upravo radi toga obraća se društvo na jevrejsko gradjanstvo Jugoslavije s topom molbom za pomoć. Nedajte, da nam ta institucija propadne, omogućite čim većim prisnosi tridesetorici siromašnih ljudi, koji su se već mnogo napačili, rat, vrijeme gladi u Beču, te gobe studija i t. d., a koji se nalaze na dohvatu svoga cilja, da taj cilj i postignu!

Darujte mnogo, jer darujete za jednu lijepu i veliku svrhu!

Prinosi se šalju na Hrv. slav. zemaljsku hipotekarnu banku, Zagreb, Zrinjevac, na račun Počpornog društva jevrejskih studenata iz Jugoslavije u Beču.

Povjerenicima Keren Kajemeta!

Molimo sve povjerenike, koji nam do danas nisu javili rezultat Herzlove akcije, da to učine smjesta, kako bi se u narednom broju »Židova« mogli objelodaniti konačni uspjeh akcije.

Ujedno molimo, da svi povjerenici iskoriste Tiša Beav i da tom zgodom provedu sabiranja u sinagogama i na groblju, te da, u koliko to još nije učinjeno, isprazne sve škrabice.

Uprava Keren Kajemeta za Jugoslaviju.

Iz sjednice Radnog Odbora. Na svojoj sjednici od 7. o. m. Radni Odbor raspravlja o novim mogućnostima povećanja prihoda Keren Kajemeta. Pitanje osiguravanja posredstvom Keren Kajemeta ima se točno ispitati i zatražiti upute od centrale. Čitaju se razni dopisi. Jevrejska opina i nadrabinat u Bitolju, te Centrala cijonističkih društava Južne Srbije obratili su se na R. O. da posalje dozvole za useljenje u Palestini za nekoliko porodica iz Bitolja. Ove su nedavno pošle u Palestini bez certifikata i potrebnih sredstava, te su uslijed toga vraćena natrag u Solun, gdje čekaju u velikoj bijedi. Palestinski Ured morao je odbiti ovaj zahtjev, jer po svojim uputama ne smije da podijeli certifikate osobama, koje ne poznaje i koje nemaju propisane kvalifikacije. R. O. predaje cijelu stvar Palestinskom Uredu sa uputom, da stvar ponovno ispiši i nastoji pomoći, koliko bude moguće. — Čitaju se izvještaji inž. Zaloscera, koji pregovara gledje kupnje jednog prvo-razrednog zemljišta za halučku farmu. Zaključuje se potpomoći ga u tome nastojanju i nastaviti ovdje akciju, da se uzmogne još ove jeseni započeti gradnjom kolonije.

Herzlova svečanost u Karlovcu. U izvješću o Herzlovoj svečanosti u Karlovcu u zadnjem broju »Židova« ispaljena je pomutnjom slijedeća izreka: »Službu božju obavio je i uvježbao zbor, nadkantor g. David Meisl tako lijepo i dostojno, da bi se i najveće općine mogle ponositi sa tako krasnom službom.«

Herzlova spomen-slava u Koprivnici. Kao sva-ke godine tako je i ove kod nas priredjena Herzlova spomen-slava. U nedjelju 20. jula brojno je općinstvo došlo da pribiva 20. pomenu smrti našeg vodje. Iza što je zbor otpjevao »Adonaj mo odom« i »Kad odredi Tvorca sila«, slijedila je propovijed g. rabina Deutscha iz Ludbrega. Bila je to duhovita poredba Herzla s ostalim našim velikanima, koja je na prisutne ostavila dubok dojam. Iza »El mole« uslijedio je Kadiš g. rabina. Pjevanjem »Hatifke« završena bi ova proslava. U crno ovit hram, te grobni mir, koji je vladao za cijelo vrijeme u hramu, podao je službi božjoj osobito svečani štimung. Kantoralne je funkcije obavljao g. nadkantor L. Wolfensohn.

20. je tamu priredjeno nadasve uspjelo »Herzl-sjelo« omladine, kojemu je pored ostalih pribivao cijeli odbor mjes. cijon. organizacije te svih omladina.

N. b. J.

Priština. G. Pazi-Goldmann posjetio je prigodom svog boravka u Južnoj Srbiji Prištinu i proveo tamo akciju za Keren Hajesod osobito lijepim uspjehom. Nadamo se da će naši tamošnji sumišljenici i poslije njegova odlaska nastaviti rad istim uspjehom.

Beograd. Obzirom na to, da je dosadašnji predsjednik Mjesne Cijonističke Organizacije g. dr. David Alkalaj izabran predsjednikom Saveza, a tajnik g. David Azriel predao ostavku izvršena je promjena u upravi ove M. C. O.

Uprava izmjenjena je do slijedećih izbora i to: predsjednik: dr. Fridrik Pops; potpredsjednik: dr. Isaak Eskenazi; tajnik: David A. Alkalaj i blagajnik: Maks Koen.

Uprava se posljednjih mjesec dana nije sastala, pošto su gotovo svi članovi van Beograda.

Akcija za halučku farmu nastavljena je i organizovano je sakupljanje. Rezultat javit će se kasnije.

27. jula dobila je M. O. telegram od cijonističkog biro-a u Bukurestu, da će proći kroz Beograd na putu za London, Sir Norman Bentwich, upravnik palestinskog sudstva. G. Bentwicha dočekao je g. dr. Eskenazi i nekoliko članova M. O. i stavio mu se na raspoloženje za vrijeme bavljenja u Beogradu. G. Bentwich oputovao je poslije nekoliko sati u Budimpeštu.

Predsjetska akademija Makabija u Zagrebu. Židovsko gombalačko i športsko društvo »Makabi« u Zagrebu priređuje prije svoga polaska na V. jevr. omladinski slet, koji se obdržaje u Novom Sadu, u nedjelju dne 10. augusta u 8 sati na veče u dvorani Music Halla (Nikolićeva ul.) svoju oprosnu akademiju, od koje je čisti prihod namijenjen društvenoj putnoj blagajni.

Ova će akademija, koje program niže donosi, ponovno pokazati, do kojeg se visokog stepena na športskom i gimnastičkom polju — u zdravom, sistematskom radu — dovinulo ovo naše omiljeno društvo.

Uvjereni smo, da će cijelo naše gradijanstvo svojim brojnim posjetom znati honorirati pozivan i svrshodan športski rad svoje omladine.

Program: 1. M. Janković-Hirschler: Proste vježbe članova (Sletske). 2. M. Janković-Hirschler: Proste vježbe članica (Sletske). 3. M. Janković-Pospisil: Sustavne vježbe osamnaestorice (Članovi i naraštaj muški). 4. Očenašek-Pospisil: Ritmičke vježbe (naraštaj ženski). 5. Mačevanje (Assaut): Dva para (Mačevalačka sekacija). 6. Sprave: a) preča visoka (I. odjel članovi); b) ruče visoke (II. odjel članovi); c) ruče visoke (I. odjel članice); d) kozlić visoki (I. odjel, naraštaj muški). 7. Erben-Pospisil: Sustavne vježbe sa štapovima (Naraštaj muški). 8. Grčko-rimsko hrivanje: Škola (Teškoatletska sekacija). 9. Franjo Vaneček: Skupine na stalku petnaestorice. (Članovi i naraštaj muški). 10. Vježbe na visokim ručama: Prednjački zbor. 11. M. Janković: »Petka« Ritmička scena (Članice). 12. M. Janković: »Dvanaestka« sa štapovima (Prednjački zbor).

Uspiesi zagrebačkog Makabija na lakoatli. mitingu H. A. Š. K.-a. Na lakoatli. mitingu Hrv. akad. šport. kluba u Zagrebu, dne 2. i 6. o. m. uspjelo je lakoatli. sekocij Makabija, da se i ovaj puta postavi po svojim postignutim uspjesima uz bok naših najboljih klubova. Polučeni su slijedeći uspjesi: Štafeta 4×100 m. za seniore II. mjestoiza I. Haškove momčadi, olimpijska štafeta 800×400×200×200 m. II. mjestoiza I. Haškove momčadi, juniorska štafeta 4×60 m. (ispod 16. god.) III. mjesto; Švedska štafeta 400×300×200×100 m. II. mjestoiza I. Haška i juniorska štafeta 4×100 m. (ispod 18. g.) I. mjesto ispred momčadi Haška — trčana u novom juniorskom rekordnom vremenu: 46.9. Ti uspjesi pokazuju, da se i ovom elitnom i zdravom športu u Makabiju posvećuje najveća pažnja, pa će naša mlada lakoatletska garda u potpunom broju uz najbolje auspicio nastupiti na novosadskom sletu.

Oz Židovskog Akademskog Potpornog Društva (ž. A. P. D.) i Žid. Djačke Menze (ž. Dj. M.) Krajem jula o. g. završilo je ž. A. P. D. svoj rad za škol. god. 1923-24. Taj rad kretao se na svim područjima ekonomskog obezbijedjenja žid. studenata. Društvo je nadalje vodilo svoju djačku menzu, djački dom, biblioteku, podijeljivalo potpore, zajmove, ispitne takse, besplatne ljekarije i t. d. Općenita ekonomski kriza, koja danas vlada, i te kako se zapaža u studentskim redovima pa je društvo moralno da napregne sve svoje sile, da bar donekle ublaži studentsku bijedu. Kako je opsežan i djelotvoren bio društveni rad, ponajbolje se razabire iz brojeva, što ih je upravni odbor iznio pred društvenu zaključnu glavnu skupštinu ove godine. Ž. A. P. D. brojilo je 201 člana, a gotovo isto toliko prehranjivalo ih se u ž. Dj. M. Menze je na potporama na hranarini podijelila 230.000 dinara, ukupni promet menze premašio je 2 milijuna 500.000 dinara, na kratkoročnim zajmovima podijeljeno je 140.000 dinara; na dugoročnim 28 hiljada dinara; na potporama za ispitne takse i slično podijeljeno je 9000 dinara; na ljekarije 3000 dinara; u provizornom studentskom domu stanovalo je 20 najoskudnijih kolega. U menzi prehranjivali su se žid. akademici, srednjo i pučkoškoli i iz ritualnih razloga ograničen broj akademičara muslimana.

Sve svoje, za naše prilike, goleme novčane potrebe, podmirilo je ž. A. P. D. sabirnim akcijama, te ovim putem zahvaljuje svoj židovskoj javnosti u našoj kraljevini, koja je pokazala toliko razumijevanja za studentske potrebe. Očekujemo, da židovska javnost ne će ni kod sabirne akcije, što se ovih ferija priređuje, zaboraviti na svoju studentsku omladinu.

Na zaključnoj glavnoj skupštini izabran je ferijalni odbor, koji će rukovoditi društvenim radom za vrijeme praznika, a napose da učini sve priprave za ponovno otvorenje menze. Ferijalni se je odbor konstituirao kako slijedi: Alekša Müller, jur. kao predsjednik, Lujo Schöntag, techn. kao zamjenik predsjednika, te Salomon Ovadija, techn., kao odbornik.

Društvo u idućoj škol. godini čekaju velike zadaće. Svake godine dolazi na zagrebačke visoke škole sve veći broj studenata, a naše socijalne ustanove nisu tako udješene, da bi mogle zadovoljiti svim potrebama tako velikog broja studenata. Za sada su najakutnija pitanja menza i studentski dom.

Vanrednom susretljivošću žid. bogošt. općine u Zagrebu, koja je uvihek pokazivala puno razumijevanja za naš rad, omogućeno nam je, da bar donekle proširimo prostorije i poslovanje menze. U rješavanje pitanja studentskog doma za sada se ne možemo upuštati, jer nam ne dostaju financijska sredstva; gradnja i inventar iziskivali bi najmanje 500.000 dinara.

Oz rečenog razabire se, od kolike je važnosti rad društva po vaskoliko naše studentskvo. Društvo i nadalje čekaju velike zadaće. Da ih uz mogne izvršiti potrebna mu je moralna i materijalna pomoć cijelokupnog židovstva naše kraljevine. Apelujemo stoga na ono široko židovsko srce, koje uvihek pokazuje toliko osjećaja za nevolju svojih bližnjih, da nas u našem radu pomogne.

Promocija. Naš sumišljerik g. Moric Finci iz Bieljine promoviran je prošli tjeđan u Berlinu na čest diplomiranog agronoma. Čestitamo!

IZ RADNOG ODBORA SAVEZA ŽIDOVSKIH OMLADINSKIH UDRUŽENJA.

A) Saopćenja.

Rješenjem g. ministra saobraćaja br. 16004 od 4. augusta odobrena je povlastica na železnici za učesnike V. sleta u Novom Sadu.

1. Prijavnice za slet treba što prije da se ispunе i pošalju u Novi Sad, kako bi se Priredjivački Odbor mogao pravodobno pobrinuti za učenje.

2. Rok prijave produžuje se do 15. augusta.

3. Nekoliko dana prije sleta treba da se saopći Priredjivačkom Odboru tačno vrijeme dolaska (i kojom prugom).

3. Učesnici u športskim priredbama treba da budu u nedjelju na večer u Novom Sadu.

4. Zajednička hrana stajat će 36 Din. dnevno, sletska iskaznica 30 Din., košer hrana 40—45 Din. dnevno. Stan 25 Din. za tri dana, u hotelu 25 na dan.

5. Izlet će biti na Stražilovo.

6. U ponedjeljak 18. augusta u 6½ sati bit će Svečana Služba Božja u novosadskom hramu.

7. Propozicije su na zahtjev nekih udruženja izmjenjene; proponirani petoboj za članice promjenjen je u toliko, da se može natjecati i u pojedinih disciplinama. Kod juniorskih natjecanja u lakoj atletici bit će druga točka skok u dalj zaledom, a sedma umjesto skoka u dalj bacanje diska. Kod seniora bit će osim označenih disciplina još i bacanje kugle.

8. U nedjelju 17. augusta bit će u počast sleta hrvatska utakmica Jude Makabija. Pozivaju se sva savezna udruženja, da na ovoj utakmici sudjeluju što većim brojem atleta.

II. Upozorenja.

1. Upozoravaju se članovi, da na slet ponesu savezne znakove i sletske iskaznice s potvrdjenjem rubrikom o uplaćenom šekelu.

2. Upozoravaju se delegati, da ponesu sa sobom vjerodajnice, u kojima se potvrđuje, da je dotični delegat društva.

Radni Odbor

Saveza Židovskih Omladinskih Udruženja.

VERA STERN

SIMON BLAU

zaručeni

Varaždinske Toplice

Požega Star.

DJAK SREDNJOŠKOLAC

1-4 razreda

primi se na stan i podpunu obskrbu od početka školske godine u renomiranu kuću

Sve pobliže uvjete mogu roditelji saznati

iz dobrote kod: **Mijo Tausig, Zagreb**

Gundulićeva 4 (trgov. odjela) na veliko

NATJEĆAJ.

Kod izraelitske bogoštovne općine u Pakracu ispraznjeno je mjesto kantora

šoheta, ubodeka i balkore, te vjeroučitelja za nižu i višu pučku školu u jednoj osobi.

Traži se znanje hrvatsko-srpskog ili kojeg drugog slavenskog jezika.

Prednost imaju inteligenčni i religiozno valjano izobraženi.

Stan i pripadajuća bašta u naravi.

Reflektanti neka svoje ponude uz curriculum vitae i prepisima svjedodžbi, te približnom naznakom plaće čim prije pošalju.

Predstojništvo.

Izraelitska bogoštovna općina Niš.

NATJEĆAJ.

Izraelitska bogoštovna općina u Nišu traži mladu vrsnu

učiteljsku silu

za podučavanje hebrejskog jezika, koji bi eventualno bio i h a z a n (kantor).

Reflektanti, koji imaju biti vješti srpsko-hrvatskom jeziku neka pošalju najkasnije do 25. augusta o. g. svoje ponude s prepisom svjedodžbi te navodima o dobi i obiteljskom stanju potpisanim školskom odboru.

Isak Mandilović »Čika Marko«, Niš.

INSTALACIONI ZAVOD

MILAN FREIBERGER
BAKĀČEVA ZAGREB TELEFON
ULICA BR. 5 BROJ 6-14

UVADJANJE ELEKTR. POGONA (CENTRALA), DYNAMO STROJAVA, ELEKTROMOTORA, ELEK. RASVJETE, KUĆNIH TELEFONA. PREUZIMA SVE POPRAVKE ISTE STRUKE.

**J. B. SOELLNERS Nachf. A. G.
REISSZEUGFABRIK
NÜRNBERG**

Glavno zastupstvo za kraljevinu S.H.S.

Dioničarsko društvo
„MERKUR“
veletrgovina i konfekcija papira
ZAGREB, Ilica 31. Telef. 17-93.

PAMUK
sve vrsti i
u svim brojevima
Žuti — bijeli — farbani

Mirko Weiss

Maksimirka cesta 46.

Klesarska industrija
i kiparstvo

Veliki izbor nadgrobnih spomenika
iz mramora, švedskog i šleskog
granita. Izvadja sve u klesarski
i kiparski obrt spadajuće poslove
kao i izradbu

Mramornih ploča

za grodje i pokrovito.

Osobito umjerene cijene

SIDRO d. d.za trgovinu željezom Zagreb
Vlaška ul. 40. Telefon br. 69 i 21-30

Komisijono skladište tt.

Gebrüder Böhler & C. A.-G.
Wien

Ocjel za alat i konstrukcije

St. Egydy-er Eisen- und Stahlindustrie-
gesellschaft in Wien

Turpje Anker Fischer, žice i vježta od žice

Izraelitska bogoštovna općina Niš.

NATJEĆAJ.

Izraelitska bogoštovna općina u Nišu traži mladu vrsnu

učiteljsku silu

za podučavanje hebrejskog jezika, koji bi eventualno bio i h a z a n (kantor).

Reflektanti, koji imaju biti vješti srpsko-hrvatskom jeziku neka pošalju najkasnije do 25. augusta o. g. svoje ponude s prepisom svjedodžbi te navodima o dobi i obiteljskom stanju potpisanim školskom odboru.

Isak Mandilović »Čika Marko«, Niš.

INSTALACIONI ZAVOD

MILAN FREIBERGER
BAKĀČEVA ZAGREB TELEFON
ULICA BR. 5 BROJ 6-14

UVADJANJE ELEKTR. POGONA (CENTRALA), DYNAMO STROJAVA, ELEKTROMOTORA, ELEK. RASVJETE, KUĆNIH TELEFONA. PREUZIMA SVE POPRAVKE ISTE STRUKE.

**J. B. SOELLNERS Nachf. A. G.
REISSZEUGFABRIK
NÜRNBERG**

Glavno zastupstvo za kraljevinu S.H.S.

Dioničarsko društvo
„MERKUR“
veletrgovina i konfekcija papira
ZAGREB, Ilica 31. Telef. 17-93.

PAMUK
sve vrsti i
u svim brojevima
Žuti — bijeli — farbani

Prva hrvatska veletrgovina Željezo i
Željezne robe

Ferdo Hirschl k. k.

Jelačićev trg 13 ZAGREB Telefon br. 279

Poslovnička Petrinjska ulica broj 4

Preporuča svoje bogato skladište Že-
ljezne robe, posudja, gospodarskih
strojeva, kućnih uredaja, te sve vrste
gradjevnih potrebitina. Solidna roba,
brza posluga, cijene umjerene.

Najviše uspjeha
u Vašem podu-
zeću možete po-
lučiti ako ogla-
šujete u našem
listu!

Prva banatska fabrika makarona i testa
a. d. Veliki Bečkerek. (Banat)

Telefon 271-272

Brzojavi: Makaroni

nudja svoje nadasve dobre vrsti tjesti iz
garantovane čiste banatske krupice (gries)
po napuljskom sistemu uz najpovoljnije
cijene.

Naročito preporuča
košer šel pesah

fabrikate, kojih se proizvadaju po nadzorom bečkerekog nadrabinata
Glavno zastupstvo za Zagreb

Makso WeissGumene pete i
Gumene potplate

jeftinije i trajnije su nego od
kože! Najbolja zaštita protiv
vlage i zime!

A. ROMANO MOLINO

ZAGREB,

Boškovićeva ulica broj 15

Brzojavi: DIANA Telefon broj 23-66

žutica platno

šifoni

vata (za poplune

Tražite li elegantne cipele

za proljeće i ljetno, izvolite razgledati
naše izloge i uverit će se o kakvoći i

jeftine cijene!**ŠANDOR EBENŠPANGER**

Skladište cipela

Ilica 2